

Sygn. akt IV U 774/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 grudnia 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Elżbieta Wojtczuk
Protokolant	st. sekr. sądowy Marzena Mazurek

po rozpoznaniu w dniu 2 grudnia 2015 r. w Siedlcach na rozprawie

odwołania A. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 12 maja 2014 r. Nr (...), znak (...)

w sprawie A. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z udziałem zainteresowanej H. Z.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

I. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że H. Z. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek A. Z. od dnia 10 stycznia 2009 r. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik, od dnia 17 listopada 2010 r. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba współpracująca przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej jako żona płatnika składek A. Z.;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na rzecz A. Z. kwotę 60 (sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 774/14

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z 12 maja 2014r. znak: (...) organ rentowy, na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, 2 i 3, art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 8 ust. 2 i ust. 11, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 5, art. 18 ust. 1 i 8, art. 20 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 81 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, stwierdził, że H. Z. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek A. Z.:

- do dnia 9 stycznia 2009 r. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik, podstawę wymiaru składek w miesiącu styczniu 2009 r. na ubezpieczenia społeczne stanowi kwota 92,90 zł i ubezpieczenie zdrowotne kwota 80,16 zł,

- od dnia 10 stycznia 2009 r. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik,

- od dnia 17 listopada 2010 r. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba współpracująca przy prowadzeniu pozarolniczej działalności jako żona płatnika składek A. Z., z podstawą wymiaru składek, którą stanowi kwota zadeklarowana nie niższa niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy i podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz na ubezpieczenia zdrowotne H. Z. z tytułu wykonywania współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności z mężem A. Z. stanowią wymienione w decyzji kwoty.

W uzasadnieniu swojej decyzji organ rentowy, powołując się na przepisy prawa i orzecznictwo Sądu Najwyższego, wskazał, że zawarcie umowy o pracę ze współmałżonkiem budzi poważne wątpliwości z punktu widzenia przepisów kodeksu pracy i kodeksu rodzinnego i opiekuńczego; skoro małżonkowie mają równe prawa w małżeństwie, to nie może istnieć między nimi stosunek podporządkowania taki, jak pomiędzy pracownikiem i pracodawcą. Jak wskazał organ rentowy, ubezpieczona H. Z. od dnia zawarcia związku małżeńskiego z A. Z., tj. od dnia 10 stycznia 2009 r., z tytułu zawartej umowy o pracę do celów ubezpieczeń społecznych traktowana jest na podstawie art. 8 ust. 2 powołanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą. Z danych zgromadzonych w Zakładzie wynika, iż H. Z. w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 16 listopada 2010 r. podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u innego płatnika składek. Dlatego też – biorąc pod uwagę zbieg tytułu ubezpieczenia (do 16.11.2010 r.) – H. Z. w okresie od 21.04.2007 r. do 9.01.2009 r. podlega zgłoszeniu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu zawartej umowy o pracę u płatnika składek A. Z.; od 10.01.2009 r. do 16.11.2010 r. podlega zgłoszeniu do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba współpracująca przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej z A. Z. z uwagi na równoczesne zatrudnienie na podstawie umowy o pracę u innego płatnika składek w pełnym wymiarze czasu pracy; od 17.11.2010 r. podlega zgłoszeniu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego, rentowych i wypadkowego oraz do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywanej współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej z A. Z..

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł płatnik składek A. Z., wnosząc o jej zmianę i ustalenie, że H. Z. u płatnika składek A. Z. od 10 stycznia 2009 r. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę. Nadto wniesiono o zasądzenie od organu rentowego na rzecz płatnika składek kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołania podniesiono, że choć ubezpieczona i płatnik składek w dniu 10 stycznia 2009 r. zawarli związek małżeński, to nie pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym, a tym samym mając na uwadze treść art. 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych organ rentowy błędnie stwierdził, że H. Z. podlega od dnia 10 stycznia 2009 r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym nie jako pracownik, lecz osoba współpracująca. Podkreślano, że H. Z. i A. Z. zamieszkują w osobnych domach, nie posiadają wspólnego budżetu domowego, samodzielnie gospodarują swoimi dochodami. Zwrócono także uwagę, że ubezpieczona posiada Certyfikat Kompetencji Zawodowych w Międzynarodowym Transporcie Drogowym Rzeczy, wystawiony przez Instytut (...), którego posiadanie jest niezbędne przy prowadzeniu tego rodzaju działalności, co wpłynęło na okoliczność zatrudnienia jej przez A. Z.. Co więcej, ubezpieczona została zatrudniona przez męża na dwa lata przed zawarciem związku małżeńskiego jako osoba posiadająca kwalifikacje, zaś zakres jej zadań po dniu 10 stycznia 2009 r. nie uległ zmianie. Zatrudnienie ubezpieczonej przez płatnika składek nie wynikało z faktu zawarcia związku małżeńskiego. Podkreślono, że stanowisko ZUS opiera się wyłącznie na fakcie zawarcia związku małżeńskiego, bez uwzględnienia okoliczności, o których mowa w art. 8 ust. 11 ww. ustawy (pozostawanie we wspólnym gospodarstwie domowym)

uzależniającego uznanie małżonka za osobę współpracującą, co jest w znacznej mierze zaniechaniem przez organ rentowy przeprowadzenia wyczerpującego postępowania dowodowego (odwołanie, k. 2-4 akt sprawy)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie powołując się na przepisy prawa i uzasadnienie zawarte w zaskarżonej decyzji (odpowieź organu rentowego na odwołanie k.6-8v).

W trybie art. 477¹¹ kpc do udziału w sprawie Sąd wezwał w charakterze osoby zainteresowanej ubezpieczoną H. Z., która przyłączyła się do stanowiska odwołującego się (k. 24v akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

A. Z. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą L. (...) A. Z. od 14 maja 1993 r. w zakresie transportu drogowego towarów (wydruk z (...), k. 19 akt organu rentowego).

Prowadząc działalność gospodarczą A. Z. zawarł w dniu 21 kwietnia 2007 r. z H. G. umowę o pracę na czas nieokreślony w wymiarze czasu pracy 1/4 etatu. W dniu 10 stycznia 2009 r. A. Z. i H. G. zawarli związek małżeński, a H. G. przyjęła nazwisko męża. Od dnia 3 stycznia 2011 r. ubezpieczona została zatrudniona przez męża w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierownika transportu za wynagrodzeniem 1386 zł, zaś od 1 stycznia 2014 r. do końca zatrudnienia w wymiarze 1/8 etatu. H. Z. poddawała się badaniom lekarskim u lekarza medycyny pracy, składała wnioski o urlop, brała udział w szkoleniu z zakresu BHP. Za wykonaną pracę ubezpieczona otrzymywała wynagrodzenie. Umowa o pracę pomiędzy stronami została rozwiązana w dniu 31 maja 2014 r. (akta osobowe H. Z.; wyjaśnienia i zeznania płatnika składek A. Z., k. 17v-18 i 40v-41akt sprawy; zeznania ubezpieczonej H. Z., k. 24v-25 akt sprawy).

Przed rozpoczęciem współpracy z A. Z., ubezpieczona w dniu 30 marca 2007 r. uzyskała Certyfikat Kompetencji Zawodowych w Międzynarodowym Transporcie Drogowym Rzeczy nr (...), wystawiony przez Instytut (...), którego posiadanie jest niezbędne przy prowadzeniu tego rodzaju działalności, bowiem stanowi wymóg uzyskania licencji w transporcie międzynarodowym. H. Z. była jedynym pracownikiem zatrudnionym przez A. Z., który posiadał wówczas certyfikat (okoliczność bezsporna, wyjaśnienia i zeznania płatnika składek A. Z., k. 17v-18 i 40v-41akt sprawy; zeznania ubezpieczonej H. Z., k. 24v-25 akt sprawy).

Do 16 listopada 2010 r. ubezpieczona H. Z. była także zatrudniona w firmie (...) w M. na stanowisku kierownika produkcji. W tym czasie pracę w przedsiębiorstwie transportowym męża A. Z. traktowała jako zajęcie dodatkowe. Ubezpieczona nie miała ustalonego zakresu obowiązków, a do jej zadań należało m.in. wystawianie faktur, wysyłanie korespondencji, zamawianie części do samochodów i wykonywanie innych poleceń pracodawcy w zależności od okoliczności (wyjaśnienia i zeznania płatnika składek A. Z., k. 17v-18 i 40v-41akt sprawy; zeznania ubezpieczonej H. Z., k. 24v-25 akt sprawy).

Z uwagi, że A. Z. wykonuje również czynności kierowcy, to rzadko przebywa w siedzibie swojej firmy, bowiem kursy trwają 1-2 tygodnie. Płatnik składek aktualnie zatrudnia pracownika biurowego P. Ś., do którego obowiązków należą kontakty ze spedycją, wyszukiwanie, ustalanie warunków oraz przyjmowanie zleceń przewozowych. Wszystkie decyzje pracownik konsultuje z A. Z.. W sytuacji, gdy przedsiębiorca przebywa za granicą wszelkie ustalenia prowadzi telefonicznie. Obecnie A. Z. certyfikatu używa K. K.. Usługi księgowe, w tym prowadzenie książki przychodów i rozchodów, prowadzi księgowa E. W., która co do zasady kontaktowała się z właścicielem firmy, który podejmował wszystkie decyzje. Odwołujący się działalność gospodarczą prowadzi samodzielnie, małżonka nie pomaga mu w prowadzeniu tej działalności i nie ma żadnego wpływu na podejmowane przez niego decyzje. H. Z. nie przejawiała żadnej inicjatywy związanej z działalnością gospodarczą męża, wykonywała jedynie to, co zlecił jej mąż jako pracodawca. A. Z. zatrudnił ubezpieczoną, tylko z uwagi na udostępnienie Certyfikatu Kompetencji Zawodowych w Międzynarodowym Transporcie Drogowym Rzeczy (wyjaśnienia i zeznania płatnika składek A. Z., k. 17v-18 i 40v-41akt sprawy; zeznania ubezpieczonej H. Z., k. 24v-25 akt sprawy; zeznania świadka E. W., k. 31v-32 akt sprawy).

A. Z. i H. Z., poza krótki okresem bezpośrednio po zawarciu związku małżeńskiego, nie zamieszkują razem. Początkowo mieszkali razem w N. Starej ul. (...), potem zaś przy ul. (...). Z uwagi na konflikt z dziećmi męża H. Z. przeprowadziła się do M. na ul. (...), gdzie mieszka do chwili obecnej. A. Z. mieszka przy ul. (...) w S.. Ubezpieczona i płatnik składek nie posiadają wspólnego konta, na przyjęcia okolicznościowe chodzą oddzielnie, każde dysponuje swoimi pieniędzmi. Nie pozostają w konflikcie, jednak nie łączą ich już więzi emocjonalne. Nie posiadają rozdzielnosci majątkowej (wyjaśnienia i zeznania płatnika składek A. Z., k. 17v-18 i 40v-41akt sprawy; zeznania ubezpieczonej H. Z., k. 24v-25 akt sprawy).

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, obdarzonego przez Sąd wiarygodnością.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie A. Z., prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą L. (...) A. Z., jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. Dz. U. z 2013r. poz. 1442 ze zm.) jeżeli pracownik spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, o których mowa w ust. 11 - dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca. Natomiast stosownie do ust. 11 cytowanego przepisu za osobę współpracującą z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz zleceniobiorcami, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 5, uważa się małżonka, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione, rodziców, macochę i ojczyma oraz osoby przysposabiające, jeżeli pozostają z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu tej działalności lub wykonywaniu umowy agencyjnej lub umowy zlecenia; nie dotyczy to osób, z którymi została zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego.

W niniejszej sprawie sporną okolicznością było, czy ubezpieczona powinna zostać uznana za osobę współpracującą przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej, a tym samym czy jako pracownik spełnia wszystkie kryteria wynikające z art. 8 ust. 11 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Poza sporem bowiem pozostawał sam fakt wykonywania pracy przez H. Z., jak również okoliczność zgłoszenia jej do ubezpieczeń społecznych jako pracownika w związku z zawartą przez małżonków umową o pracę.

Zgromadzony materiał dowodowy nie daje podstaw do ustalenia, że H. Z. jest osobą współpracującą z A. Z. w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Okoliczność zawarcia związku małżeńskiego przez ubezpieczoną i płatnika składek w dniu 10 stycznia 2009 r. nie powoduje, że H. Z. automatycznie spełnia wszystkie przesłanki wskazane w art. 8 ust. 11 ww. ustawy. Przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoliło ustalić, że przez pierwszy krótki okres H. Z. i A. Z. prowadzili wspólne gospodarstwo domowe, tj. w okresie, gdy mieszkali razem. Zawarcie związku małżeńskiego w żadnej mierze nie przekładało się jednak na współpracę przy prowadzeniu działalności gospodarczej płatnika składek. Charakter świadczonej pracy przez ubezpieczoną zarówno przed zawarciem związku małżeńskiego, jak i po jego zawarciu nie uległ zmianie. Zatrudniając H. Z. płatnik składek był przede wszystkim motywowany udostępnieniem przez nią Certyfikatu Kompetencji Zawodowych w Międzynarodowym Transporcie Drogowym Rzeczy, który ubezpieczona posiadała od 30 marca 2007 roku. Certyfikat ten jest niezbędny do prowadzenia działalności z zakresu międzynarodowego transportu drogowego towarów. Tak było od początku współpracy pomiędzy ubezpieczoną a płatnikiem składek, czyli od 21 kwietnia 2007 roku i sytuacja ta nie uległa zmianie po 10 stycznia 2009 r. Po zawarciu związku małżeńskiego nie uległ zmianie ani zakres obowiązków, ani też zakres uprawnień H. Z.. Z zeznań ubezpieczonej i płatnik składek jednoznacznie wynika, że H. Z. nie miała żadnego wpływu na decyzje podejmowane przez męża, który samodzielnie prowadził działalność gospodarczą, traktując małżonkę jak szeregowego pracownika. Działalność gospodarcza męża nie interesowała ubezpieczonej, a wszystkie istotne działania związane z funkcjonowaniem przedsiębiorstwa podejmował A. Z.. Co więcej, swoich decyzji płatnik składek nie konsultował z małżonką. Jak zeznała H. Z., nie zajmowało ją w ogóle prowadzenie działalności gospodarczej przez męża. Wobec powyższego nie została spełniona przesłanka wymieniona w powołanym art. 8 ust. 11 ww. ustawy, tj. uczestniczenia przy prowadzeniu działalności gospodarczej małżonka. Trudno uznać, by osoba

współpracująca przy prowadzeniu pozarolniczej działalności nie miała żadnego wpływu na podejmowane decyzje, czy też funkcjonowanie takiego przedsiębiorstwa. Nie można bowiem mianem współpracy określić wykonywania takich czynności jak odbieranie i wysyłanie korespondencji, czy okazjonalne zamawianie części do samochodów i to tylko na wyraźne polecenie małżonka. Podkreślenia wymaga, że ubezpieczona nie odbierała korespondencji poleconej kierowanej do męża, bo – jak stwierdził A. Z. – nie życzyła sobie upoważnienia do tego typu czynności. Uzasadnione jest zatem stwierdzenie, że ubezpieczona nie chciała zajmować się ważnymi sprawami związanymi z prowadzeniem pozarolniczej działalności męża.

Wobec powyższego Sąd uznał, że stosunek łączący ubezpieczoną z płatnikiem składek prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie transportu drogowego towarów wypełnia wszystkie przesłanki z art. 22 kodeksu pracy, który definiuje stosunek pracy. Nie budzi wątpliwości, że to stosunek pracy łączy strony, a nie współpraca przy prowadzeniu działalności gospodarczej. W ocenie Sądu, nie została spełniona przesłanka z art. 8 ust. 11 ww. ustawy, aby uznać ubezpieczoną - tylko z tego powodu, że jest małżonką A. Z. - za osobę współpracującą przy prowadzeniu przez niego pozarolniczej działalności gospodarczej.

W przedmiotowej sprawie nie ma zastosowania art. 8 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wskazujący na to, że pracownik który spełnia kryteria określone dla osób współpracujących przewidziane w art. 8 ust. 11, to traktowany jest dla celów ubezpieczeń społecznych jako osoba współpracująca, gdyż ubezpieczona H. Z. nie spełnia kryteriów określonych dla osoby współpracującej. Przepis art. 8 ust. 2 ma bowiem zastosowanie tylko w stosunku do pracownika spełniającego wszystkie kryteria wymienione w art. 8 ust. 11 ustawy, a więc takiego, który współpracuje z osobą prowadzącą działalność gospodarczą i pozostaje z nią we wspólnym gospodarstwie domowym. W sytuacji zatem, niespełnienia któregokolwiek z wymienionych warunków, wskazany wyżej przepis nie znajduje zastosowania.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z wynikiem procesu na podstawie art. 98 kpc. Stawka wynagrodzenia pełnomocnika płatnika składek, będącego adwokatem, została określona na podstawie § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. j. Dz. U. z 2013 poz. 461) oraz w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2015 poz. 1079). Z uwagi, iż sprawa została wszczęta przed dniem wejścia w życie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015 r. (tj. przed dniem 1 sierpnia 2015 r.) do określenia wysokości kosztów zastępstwa procesowego zastosowano przepisy dotychczasowe.